

LUNGRAPPORTEN 2017

För första gången ger Hjärt-Lungfonden ut en vetenskapligt granskad rapport om lunghälsoläget i Sverige. Det här är en sammanfattning av Lungrapporten 2017.

Minskad rökning ger bättre hälsa

Lungrapporten 2017 lyfter fram en rad viktiga utmaningar, genombrott och framsteg inom området lungsjukdom. Ett glädjande besked är att andelen rökare minskat kraftigt – från 16 procent (2004) till 9 procent (2016). Eftersom rökning är den enskilt farligaste riskfaktorn för lungsjukdom är det av stor vikt att allt färre röker. Hjärt-Lungfonden ställer sig bakom ett exponeringsförbud mot tobak i butik. I rapporten beskrivs också andra viktiga upptäckter – till exempel att personer som genomgår fetmaoperation med gastric bypass-metoden i många fall blir av med sin sömnapné. Eller att för tidigt födda barn riskerar nedsatt lungfunktion och ökad risk för astma eller KOL-liknande sjukdom.

1,9 miljoner lever med lungsjukdom

Cirka 1,9 miljoner svenskar lever med lungsjukdom. Astma är den enskilt

största av sjukdomarna, cirka 800 000 barn och vuxna är drabbade. Cirka 50 000 av dem har så pass svår astma att det innebär stora problem i vardagen. Sömnapné, KOL, tuberkulos och sarkoidos är de övriga lungsjukdomarna.

SCAPIS

SCAPIS – källa till livsviktig kunskap

Hjärt-Lungfondens vision är en värld fri från hjärt-lungsjukdom. Vi arbetar för att fler människor ska få ett längre och friskare liv och vägen dit går genom forskning. Ett exempel är det världsunika forskningsprojektet SCAPIS, Swedish CardioPulmonary bioImage Study, som Hjärt-Lungfonden är huvudfinansierare till. Studien, som omfattar 30 000 svenskar, ska identifiera individuella faktorer för hjärt-lungsjukdom. Målet är att det i framtiden ska räcka med ett blodprov för att se vem

som riskerar att drabbas. Ur materialet från SCAPIS går det bland annat att utläsa hur många som har KOL och jämföra dem med antalet som har fått diagnos, det vill säga hur stort mörkertalet är.

KOL

Allt fler icke-rökare drabbas av KOL

Rökning är den vanligaste orsaken till KOL, men personer som aldrig rökt utgör en växande grupp KOL-sjuka i Sverige. Av dem har omkring hälften exponerats för skadliga ämnen på sina arbeten. Vid misstänkt KOL bör sjukvården enligt Socialstyrelsens nationella riktlinjer erbjuda lungfunktionsmätningar, så kallad spirometri.

Hälften av alla KOL-drabbade har högt blodtryck

Hälften av alla med KOL har högt blodtryck, en fjärdedel har kranskärslsjukdom och en knapp tredjedel har hjärtsvikt. Det visar en studie som omfattar drygt 21 000 svenska KOL-fall mellan åren 1999 och 2009. En annan studie visar att personer som har både KOL och hjärtsvikt i högre grad drabbas av andra sjukdomar än personer som har enbart KOL eller enbart hjärtsvikt.

Betablockerare minskar risken för försämringsperioder

En belgisk-holländsk observationsstudie visar att betablockerare, som gör att hjärtat arbetar lugnare och mer effektivt, kan minska risken för exacerbationer,

det vill säga försämringsperioder, hos KOL-patienter med 21 procent. Om randomiserade, kontrollerade studier bekräftar resultaten kan det få stor klinisk betydelse.

ASTMA

Astma vanligare i norra Sverige

En större andel av invånarna i norra Sverige har astma jämfört med södra delen av landet, 14 procent i Norrbotten jämfört med 8 procent i Östergötland och Blekinge. Orsaken är inte klarlagd. Det klara och torra klimatet i norr kan spela in, men är troligen inte hela förklaringen.

För tidigt födda riskerar nedsatt lungfunktion

Att födas för tidigt innebär ökad risk för nedsatt lungfunktion och astma- eller KOL-liknande sjukdom. Det framkommer i en avhandling presenterad vid Karolinska institutet. Forskningen är baserad på den stora Bamsestudien som bland annat omfattar drygt 4 000 barn födda 1994–96. Resultaten visar att majoriteten av extremt för tidigt födda barn (födda före vecka 27) hade nedsatt lungfunktion som spädbarn. Uppföljning vid 16 års ålder visade att lungfunktionen var lägre för dem som var födda bara några veckor för tidigt jämfört med dem som fötts i fullgången tid.

Farligt med tidig exponering för kraftiga luftföroreningar

Det råder stor enighet bland internationella experter om luftföroreningars

”Att födas för tidigt innebär ökad risk för nedsatt lungfunktion och astma- eller KOL-liknande sjukdom.”

negativa effekter på hälsan – både när det gäller hjärt-kärlsjukdom och lungsjukdom. Partiklar från vägtrafik, industri och vedeldning ökar risken för KOL och lungcancer hos vuxna, och för nedsatt lungfunktion hos barn. Nyfödda – och även ännu ofödda – barn som utsätts för kraftiga luftföroreningar löper ökad risk att utveckla astma, både som barn och senare i livet, enligt en amerikansk studie som studerat följderna av den svåra smog (tjock dimma av kolrök) som drabbade London 1952.

SÖMNAPNÉ

Samsjuklighet vanligt vid sömnapné

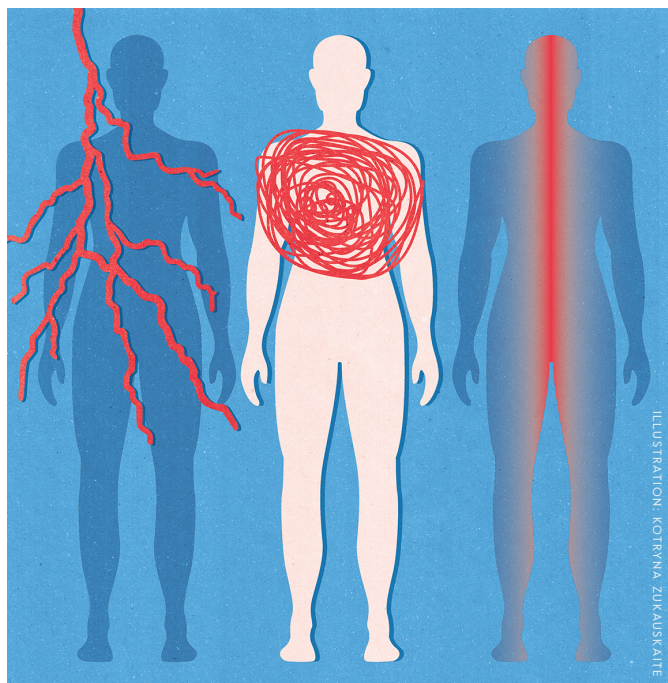
Sömnapné är dubbelt så vanligt bland män som bland kvinnor. Samsjukligheten vid sömnapné är betydande. Till exempel har över hälften av personerna som lider av grav sömnapné högt blodtryck. En effektiv behandling vid sömnapné är så kallad CPAP, övertrycksandning med mask. Den går ut på att skapa ett positivt lufttryck i svalget för att hålla andningsvägarna öppna.

Sömnapné fördubblar kvinnors risk för hjärtsvikt

En studie vid Uppsala universitet har visat att kvinnor med typiska symptom på sömnapné, det vill säga som både snarkar och upplever att de är mycket trötta dagtid, löper fördubblad risk att drabbas av hjärtsvikt. Resultaten kommer från en befolkningsstudie där 6 000 kvinnor har följts upp under närmare tolv års tid. Studien har stöd av Hjärt-Lungfonden.

Fetmaoperation råder bot på sömnapné

Personer som genomgår fetmaoperation med den metod som kallas gastric bypass blir i många fall av med sin sömnapné. En svensk registerstudie visar att andelen som fick CPAP-behandling för sin sömnapné minskade från nästan 10 procent före operation till 2,5 procent fem år efter operation. Studien omfattar drygt 26 000 individer som opererades i Sverige 2007–2012.

”Sarkoidos är betydligt vanligare i de glest befolkade delarna av nordvästra Sverige än i storstadsområdena runt Stockholm och Göteborg.”

TUBERKULOS

Kraftig ökning av tuberkulos 2015

Varje dag dör nästan 5 000 personer i världen av tuberkulos. I Sverige har antalet rapporterade fall av tuberkulos ökat från 410 (år 2003) till drygt 650 under senare år. Under 2015 rapporterades dock hela 835 fall, vilket kan förklaras med den stora invandringsvågen på hösten samma år. De flesta som insjuknar i Sverige är födda i Afrika.

Effektivare medicinering vid multiresistens

Svenska forskare har tagit fram modeller som kan användas för att bättre beräkna doserna av en ny form av antibiotika som används vid behandlingen av multiresistent tbc. Förhoppningen är att den bättre avvägda medicineringen ska kunna minska biverkningar, som till exempel förlorad hörsel och illamående, samt förkorta behandlingstiden och bidra till minskad utveckling av antibiotikaresistens.

SARKOIDOS

Vanligare med sarkoidos i nordvästra Sverige

Sarkoidos är en gåtfull och obotlig sjukdom som varje år drabbar cirka 1 200 personer i Sverige. Den hittills största svenska epidemiologiska studien om sarkoidos publicerades 2016 och visar att sjukdomen är betydligt vanligare i de glest

befolkade delarna av nordvästra Sverige än i storstadsområdena runt Stockholm och Göteborg. Studien visar också att det finns cirka 16 000 personer med sjukdomen i Sverige. Medelåldern är 56 år och sjukdomen är något vanligare bland män än kvinnor.

Filtrering av blod kan minska symptom

Enligt en pilotstudie vid Karolinska institutet kan filtrering av blod från den som drabbas av sarkoidos dämpa inflammationen och mildra symptomen. Forskarna försöker nu vidareutveckla studien genom att filtrera bort vissa undergrupper av vita blodkroppar, som anses mer involverade i den inflammatoriska processen i lungorna.

Tidig upptäckt minskar lidandet

Det här är några aktuella exempel på viktiga genombrott och framsteg inom forskningen som berör de miljontals människor i Sverige som är drabbade av sjukdomar i lungorna. Positivt är att framsteg inom till exempel KOL-området, gagnar astmaforskningen och vice versa. Mycket lidande skulle dock kunna undvikas, liksom stora kostnader för samhället, om individer med nedsatt lungfunktion kan upptäckas tidigt. Detta kan ske om lungfunktionsmätningar, spirometrier, genomförs när patienter söker till vårdcentraler.

DIN GÅVA BEHÖVS

Tack vare gåvorna är det möjligt för Hjärt-Lungfonden att ta fram och kostnadsfritt erbjuda Lungrapporten och annat vetenskapligt granskat informationsmaterial. Rapporten kan i sin helhet laddas ner på hjart-lungfonden.se/lungrapporten. Gåvorna används också till ett stort antal viktiga forskningsprojekt som kommer att hjälpa många som drabbas av hjärt- och lungsjukdomar. Om du uppskattar Lungrapporten och tycker att forskning är angeläget är du välkommen att ge en gåva.

På vår hemsida
www.hjart-lungfonden.se
finns information om hur du stödjer forskningen

OM HJÄRT-LUNGFONDEN

Hjärt-Lungfonden bildades 1904 i kampen mot tuberkulos (tbc). I dag är fondens mål att besegra hjärt-, kärl- och lungsjukdomarna. Hjärt-Lungfonden samlar in och fördelar pengar till forskning samt informerar om sjukdomar i hjärta, kärl och lungor. Verksamheten är helt beroende av gåvor från privatpersoner och företag.

Hjärt & Lungfonden

Box 5413, 114 84 Stockholm
Besöksadress:
Biblioteksgatan 29
Tel 08-566 24 200.
Fax 08-566 24 229
www.hjart-lungfonden.se
Insamlingskonton:
pg 90 91 92-7, bg 909-1927
Organisationsnummer:
802006-0763